

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 3, Article Number: 3A0040

PHYSICAL SCIENCES

Received: April 2011

Accepted: July 2011

Series : 3A

ISSN : 1308-7304

© 2010 www.newwsa.com

Birol Topçu¹

Süleyman Dündar²

Namık Kemal University¹

Afyon Kocatepe University²

btopcu@nku.edu.tr

Tekirdag-Turkey

**EVLİ ÇİFTLERİN BAZI KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE KİŞİLERARASI ÇATIŞMA
ÇÖZME YAKLAŞIMLARININ İNCELENMESİ**

ÖZET

Bu araştırmada; evli çiftlerin bazı kişilik özelliklerine göre kişilerarası çatışma çözme yaklaşımları incelenmiştir. Araştırmanın evrenini 2008-2009 öğrenim döneminde, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerin ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde 982 kişi (491 evli çift) yer almıştır. Evli çiftlerin çatışma çözme ölçeğindeki alt ölçeklerin ve genel ölçeğe ait ortalamalar bulunmuş ve ortalamalar arasında farklılık olup olmadığının belirlenmesi amacıyla bağımsız örneklem *t*-testi uygulanmıştır. Evli Çiftlerin eğitim durumuna, yaş değerlerine, gelir düzeylerine, yaşamlarını devam ettirdikleri yerleşim yeri türüne göre çatışma çözme yaklaşımlarında farklılıkların olup olmadığını belirlemek için ise tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kişilerarası Çatışma, Çatışma Çözme,
t-Testi, Varyans Analizi

**INVESTIGATION OF MARRIED COUPLES INTERPERSONAL CONFLICT APPROACHES
FOR RESOLUTION ACCORDING TO PERSONALITY CHARACTERISTICS**

ABSTRACT

In this study, some personality characteristics of married couples studied approaches to interpersonal conflict resolution. The study population during the 2008-2009 study, Afyon Kocatepe University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, the parents of those students are studying. 982 person sample of the study (491 married couples) took place. Married couples subscales and overall scale, the scale of conflict resolution and averages of the averages found in order to determine whether there were differences between the independent sample *t*-test was used. Married couples, education level, age levels, income levels, carried on with their lives by type of settlement to determine whether differences in approaches to conflict resolution was one-way analysis of variance.

Keywords: Interpersonal Conflict, Conflict Resolution,
Married Couples, *t*-Test, Analysis of Variance

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

İnsanlar toplumsal yaşantılarında birçok farklı durum ve sorunla karşılaşır. Her bir birey bu durum ve sorunlar karşısında farklı tepkiler verebilirler. Bir sorun ortaya çıktığı zamanda sorunun yaşandığı kişi veya kişilerle bir çatışma durumu da ortaya çıkabilir. Hayatta soruna bağlı olarak çatışma yaşanması da kaçınılmaz bir durum olabilir. Ancak bu durumda önemli olan kişilerin çatışmayı çözebilme becerileridir.

Evlilik iki kişinin hayatı birlikte paylaştığı sosyal bir kurumdur. Bu sosyal kurumun, bir başka deyişle evlilik ilişkisinin sürdürülmesinde; evli çiftlerin yaşları, evlenme yaşları, gelir düzeyleri, eğitim seviyeleri, yaşadıkları yerleşim yeri ve daha pek çok sosyal faktör etkili olmaktadır.

Evlilikle birlikte kişilerin yaşamlarında birçok değişiklikler meydana gelmektedir. Evlilik yaşantısı ile birlikte, kişiler evlilikte eş rollerini üstlenmektedir. Evliliğin ilk yıllarındaki sosyal ilişkiler, evli çiftin evlilik normlarına uyum sağlamalarında ve ilişkilerindeki olumsuzluklarla başa çıkabilmelerinde çok önemlidir (Demiray, 2006).

Evlilik koşullarına uyum sağlamak her zaman kolay olmamakta ve evlilikte eşler arasında çatışmalar olabilmektedir. Ancak önemli olan evli çiftlerin yaşanan bu çatışmaları çözmek için çaba göstermeleridir. Kişisel özellikler, kişinin çevresini, olayları ve diğer insanları algılamasını ve davranışlarını etkileyebilmektedir. Her insan doğal olarak karşılaştığı olaylara farklı tepkiler gösterebilmektedir. Özellikle bir çatışma durumunun sağlıklı bir biçimde çözümlenebilmesi için bireylerin sahip olduğu çatışma çözme yaklaşımlarının bilinmesi gerekmektedir.

Bunun için literatürde, kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarına yönelik olarak birçok çalışma bulmak mümkün olmaktadır (Deutsch, 1973; Blake ve Mouton, 1964; Rahim, 1983; Cahn, 1990; Basım, Çetin ve Meydan, 2009).

Evlilik sürecinde, evli çiftler arasında yaşamla ilgili sorunlar da ortaya çıkabilir. Evlilikte eşler, maddi durum, çocukların eğitimi, akrabalarla olan ilişkiler, evin gereksinimlerinin karşılanması, sosyal yaşam, aile içi statü ve buna benzer daha birçok konuda eşler birbirleriyle çatışabilirler. Son yıllarda yaşanan boşanma olaylarının oranına bakılırsa ciddi bir artışın olduğu gözlenmektedir. Toplumun temel taşı olan aile yapısındaki bu olumsuz gelişme eşler arasında çatışma çözme yaklaşımlarının incelenmesinin önemini artırmıştır. Evli bireyler arasında çok farklı nedenlerden dolayı çatışmalar çıkabilmektedir. Bu çatışmalar problem çözmeye dönük bir yaklaşımla çözülebildiğinde evliliğin sağlıklı olarak devamı sağlanabilir. Ancak, evlilikte eşler arasındaki çatışmalar çözülemez ise evlilik boşanmayla sonuçlanabilir. Evli çiftler arasında yaşanan çatışmalar ve bunun sonuçlarından birisi olan boşanmalar, çocukların psikolojik yapıları üzerinde de olumsuz etkiler ortaya çıkarabilmektedir.

Özen (1998) İlköğretim ve orta öğretim aşamasındaki öğrenciler ve aileleri üzerinde yaptığı araştırmada eşler arasında çatışma yaşanan çiftlerle, ayrılmış çiftlerin çocuklarının eşler arasında çatışma yaşamayan çiftlerin çocuklarına göre psikolojik problemlerinin ve kaygılarının daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Bu durum evli çiftlerin çatışma çözme yaklaşımlarının incelenmesi ihtiyacını ortaya çıkartmaktadır.

Kişilerarası çatışmalar, kişisel, kültürel, çevresel faktörler, hayattaki rollerden ve iletişimde mesajın içeriğinden kaynaklanabilmektedir (Dökmen, 1996). Eşler arasında bazı çatışmaların yaşanması normaldir. Önemli olan çiftlerin bu çatışmaları çözebilmesidir.

Çatışma temelde bir problem durumudur. Bu nedenle kişinin çatışma çözme konusundaki yaklaşımı onun probleme nasıl yaklaştığı ile ilgilidir. Bazı insanlar çatışmaktan kaçarlar ve onunla yüzleşmekten çekinirler, bazıları saldırganlık ve öfke içeren davranışlar sergilerler, bazıları ise problemi çözmeye yönelik iletişim kurarlar. Bu durum çatışma çözmede kişinin sahip olduğu problem çözme yaklaşımının onun çatışmayı sağlıklı çözüp çözemeyeceği ile ilgili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle kişinin sahip olduğu problem çözme yaklaşımı çok önemlidir. Problem çözme sadece bir çatışma durumunda değil, insan yaşamının bütünü için önemli ve gerekli bir beceridir (Arslan, 2005).

Eşler arasındaki çatışmaların temelinde de bir problem söz konusudur. Eşlerin çatışma çözme konusundaki yaklaşımlarında da, onların problemlere olan yaklaşım biçimleri etkili olmaktadır.

Kişisel özellikler, kişinin çevresini, olayları ve diğer insanları algılamasını ve davranışlarını etkilemektedir. Kişiler karşılaştığı olaylara ve sorunlara farklı tepkiler gösterebilmektedir. Özellikle bir çatışma durumunun sağlıklı çözülebilmesi için bireylerin sahip olduğu çatışma çözme yaklaşımlarının bilinmesi gerekmektedir. Bu çalışmada evli çiftlerin bazı kişisel özelliklerine göre çatışma çözme yaklaşımları incelenecektir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışmada, evli çiftlerin günlük yaşantılarında karşılaştıkları problemlerin çözümü konusunda hangi kişisel özelliklerin etkili olduğunun belirlenmesi ve bunun sonucunda da çatışma yaşamayı muhtemel çiftlerin çatışma çözme becerilerinin geliştirilmesi ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın neticesinde elde edilen sonuçlar bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından önem arz etmektedir.

3. ÇALIŞMANIN AMACI (THE AIM OF THE RESEARCH)

Bu çalışmanın amacı evli çiftlerin çatışma çözme yaklaşımlarının bazı demografik değişkenlere göre incelemektir. Bu doğrultuda araştırmanın hipotezleri aşağıda ifade edilmiştir.

- H_1 : Evli çiftlerden bay ve bayanların çatışma çözme yaklaşımlarında farklılık vardır.
- H_2 : Evli çiftlerin eğitim durumuna göre çatışma çözme yaklaşımlarında farklılık vardır.
- H_3 : Evli çiftlerin yaşlarına göre çatışma çözme yaklaşımlarında farklılık vardır.
- H_4 : Evli çiftlerin gelir durumuna göre çatışma çözme yaklaşımlarında farklılık vardır.
- H_5 : Evli çiftlerin yaşamlarını sürdürdüğü yerleşim yeri türüne göre çatışma çözme yaklaşımlarında farklılık vardır.
- H_6 : Evli çiftlerin kişisel özelliklerine göre çatışma çözme yaklaşımlarında farklılık vardır.

4. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ (RESEARCH METHOD)

Bu araştırma tanımlayıcı ve açıklayıcı bir araştırmadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formu demografik sorular, kişisel özellikler ölçeği ve çatışma çözme yaklaşımı ölçeği olmak üzere üç bölümden oluşmuştur.

5. ÇALIŞMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ (RESEARCH POPULATION AND SAMPLE)

Bu araştırmanın evrenini 2008-2009 öğrenim döneminde, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerin ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde 491 çift (982 kişi) yer almıştır.

6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI (DATA COLLECTION TOOLS)

• Çatışma Çözme Ölçeği:

Goldstein (1999) tarafından geliştirilen Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımı Ölçeği, Aslan (2005) tarafından Türkçeye çevrilmiş ve uyarlanmıştır. Bu ölçek toplam 75 maddeden oluşmaktadır. Ölçek her biri 15 maddeden oluşan 5 alt ölçekten oluşmaktadır. Alt ölçekler şunlardır:

- o **Yüzleşme:** Bir çatışma durumunda, üçüncü kişilerin çatışma yaşayan kişilerin çatışmaya neden olan sorunlarına çözüm arama amacıyla yaptığı arabuluculuk işlevidir. Böyle bir durumda çatışma yaşayan kişiler birbirleriyle çatışma konusuyla ilgili olarak yüz yüze çatışmayla ilgili sorunu tartışırlar. Bu ölçek kişilerin çatışma durumunda çatışma yaşanan kişilerle yüzleşebilme durumunu göstermektedir
- o **Özel/Genel Davranış:** Kişilerin özel ve genel hayatlarında yaşadıkları çatışmalarla ilgili davranışları farklılıklar gösterebilir. Kişilerin çatışma söz konusu olduğu bir durumda, bu durumun özel hayatla ve genel hayatla ilgili olduğu durumlardaki çatışma çözme yaklaşımlarında farklılığı gösterir
- o **Duygusal İfade:** Kişiler çatışma durumunda duygular yaşarlar. Bu duyguların çatışma durumunda ifade edilmesidir. Bu ölçek kişilerin çatışma durumunda yaşadıkları duygularını ifade edebilme durumunu göstermektedir
- o **Yaklaşma/Kaçınma:** Kişiler sorun olduğunda sorunla ilgili olarak çatışma yaşamaktan kaçınmak için sessiz kalabilirler veya sessiz kalmayarak sorun yaşanan kişiyle sorunu tartışabilir. Yaklaşma kaçınma ölçeği, kişilerin çatışmadan kaçınıp kaçınmamasını ölçmektedir
- o **Kendini Açma:** Kişilerin çatışma yaşandığı durumda kendini ifade edebilmesinde farklılıklar olabilir. Bazı kişiler kendini rahatlıkla ifade edebilirken bazıları bunda zorlanabilir. Kendini açma, kişilerin kendilerini ifade edebilme durumunu göstermektedir.

• Kişisel Özellikler (Sosyal Karşılaştırma) Ölçeği:

Kişinin kendini değerlendirmesinde nasıl değerlendirdiğine ilişkin bir ölçektir. Ölçek zıt kutuplu 18 maddeden oluşur. Örnek: içe dönük-dışa dönük, söyleneni yapan-inisiyatif sahibi vb. maddelerin seçeneklerinin değerlendirilmesinde beşli likert ölçeği kullanılmıştır. Ölçekten kişilere ilişkin hesaplanan ortalama değerleri 1 ile 5 arasında değer alması mümkündür. Değerin yüksekliği olumlu kişilik özelliklerine, düşüklüğü ise olumsuz kişilik özelliklerine sahip olduğunu göstermektedir (Savaşır ve Şahin,110:1997).

7. BULGULAR (FINDINGS)

Anket formları ile elde edilen veriler, SPSS 15.0 for Windows istatistik paket programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve analizler bu programla yapılmıştır. Araştırma örnekleminde yer alan

çiftlerin, yaş, evlenme yaşı ve eğitim durumlarına ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemin yaş, evlenme yaşı ve eğitim durumu bilgileri
(Table 1. Age, age of marriage and educational level information of sampling)

		Bay	Bayan	Genel
Sayı	<i>N</i>	491	491	982
Yaş	Ortalama	49,7	45,5	47,6
	Standart Sapma	5,6	4,9	5,6
Evlenme yaşı	Ortalama	24,1	19,6	21,9
	Standart Sapma	4,9	3,0	4,6
Eğitim durumu %	İlköğretim	53,2	78,6	65,9
	Orta öğretim	26,1	17,3	21,7
	Yüksek öğretim	20,8	4,1	12,4
Gelir %	Yok	4,5	79,4	42,0
	1000 den az	44,6	15,7	30,1
	1001-2000	41,8	3,9	22,8
	2000 +	9,1	1,0	5,1

Çatışma çözme ölçeğinin güvenilirlik analiz yapılmış ve Cronbach α değeri 0,83 olarak hesaplanmıştır. Bu değer ölçeğin güvenilir (Özdamar, 673:2002) olduğunu göstermektedir.

Evli çiftlerin çatışma çözme ölçeğindeki alt ölçeklerin ve genel ölçeğin ortalama değerleri hesaplanmıştır. Bay ve bayanların çatışma çözme alt ölçeklerinin ve genel ortalamaları arasında farklılık olup olmadığının belirlenmesi amacıyla bağımsız örneklem *t*-testi yapılmıştır. Çatışma çözme ölçeğinin tanımlayıcı ve test istatistik değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyete göre çatışma çözme ölçeğinin genel ve alt ölçekleri istatistik değerleri
(Table 2. General and sub-scales statistics of conflict resolution scale according to sex)

		Cinsiyet	<i>N</i>	\bar{X}	<i>ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Çatışma çözme genel		Bay	491	3,1637	0,31283	5,454	0,000
		Bayan	491	3,0527	0,32472		
Çatışma çözme ölçeği alt ölçekleri	Yüzleşme	Bay	491	3,6280	0,47535	3,005	0,003
		Bayan	491	3,5381	0,46177		
	Özel-genel davranış	Bay	491	2,6269	0,61639	5,553	0,000
		Bayan	491	2,4019	0,65268		
	Duygusal ifade	Bay	491	3,3819	0,48649	16,593	0,000
		Bayan	491	3,9111	0,51261		
	Yaklaşma-kaçınma	Bay	491	2,7327	0,47016	5,629	0,000
		Bayan	491	2,5514	0,53682		
Kendini açma	Bay	491	3,4492	0,44401	3,098	0,002	
	Bayan	491	3,3612	0,44595			

Çatışma çözme ölçeğinin genel puan ortalamaları bayların 3,1637; bayanların 3,0527 bulunmuştur. Bu iki ortalama arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,000 < \alpha=0,10$). Test bulgularına göre evli çiftlerden bayların çatışma çözme becerileri bayanlara göre daha yüksektir. H_1 hipotezi doğrulanmıştır. Bayların bayanlara göre, çatışma çözme ölçeğinin yüzleşme, özel genel davranış, yaklaşma kaçınma, kendini açma alt ölçeklerinin ortalamaları daha yüksektir. Bayanların baylara göre duygusal

yaklaşım ortalaması daha yüksektir. Ortalamalar arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlıdır. Evli çiftlerden baylar bayanlara göre çatışma yaşadığı kişilerle, çatışma konusuyla ilgili olarak daha fazla yüz yüze görüşerek çatışmayı çözmeye çalışmaktadırlar. Bayların bayanlara göre özel ve genel hayata ilişkin çatışma durumlarında, çatışmayı çözmeye konusundaki yaklaşımları daha olumludur.

Bayanlar baylara göre çatışma durumunda duygularını daha fazla ifade etmektedirler. Baylar bayanlara göre çatışma durumunda çatışmadan kaçınmamaktadırlar. Bayanlar çatışmadan kaçınmaktadır. Baylar bayanlara göre çatışma durumunda kendilerini daha iyi ifade edebilmektedirler.

Evli çiftlerin eğitim durumuna göre çatışma çözme yaklaşımlarında farklılıkların olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz bulguları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Evli çiftlerin eğitim durumuna göre çatışma çözme ölçeği ve alt ölçekleri istatistik değerleri
(Table 3. General and sub-scales statistics of married couples conflict resolution scale according to education)

			N	\bar{X}	ss	F	p
Çatışma Çözme genel		İlköğretim	647	3,0759	,31412	11,734	0,000
		Orta öğretim	213	3,1438	,34997		
		Yüksek öğrenim	122	3,2175	,29502		
		Toplam	982	3,1082	,32347		
Çatışma çözme ölçeği alt ölçekleri	Yüzleşme	İlköğretim	647	3,5494	,46521	6,545	0,002
		Orta öğretim	213	3,6128	,52348		
		Yüksek öğrenim	122	3,7093	,36836		
		Toplam	982	3,5830	,47052		
	Özel-genel davranış	İlköğretim	647	2,4669	,65244	5,211	0,006
		Orta öğretim	213	2,6025	,62131		
		Yüksek öğrenim	122	2,6126	,61802		
		Toplam	982	2,5144	,64438		
	Duygusal ifade	İlköğretim	647	3,6730	,55453	2,321	0,099
		Orta öğretim	213	3,5792	,62776		
		Yüksek öğrenim	122	3,6240	,49631		
		Toplam	982	3,6465	,56529		
	Yaklaşma-kaçınma	İlköğretim	647	2,5998	,52461	6,643	0,001
		Orta öğretim	213	2,7343	,49086		
		Yüksek öğrenim	122	2,7049	,45700		
		Toplam	982	2,6420	,51242		
	Kendini açma	İlköğretim	647	3,3888	,44691	4,519	0,011
		Orta öğretim	213	3,3900	,45177		
		Yüksek öğrenim	122	3,5186	,42507		
		Toplam	982	3,4052	,44693		

Evli çiftlerin eğitim durumuna göre çatışma çözme ölçeği genel ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,000 < \alpha=0,10$). Yüksek öğretim mezunu kişilerin ilköğretim mezunlarına göre, orta öğretim mezunlarının ilköğretim mezunlarına göre çatışma çözme becerileri daha yüksektir. H_2 hipotezi doğrulanmıştır.

Evli çiftlerin eğitim durumuna göre çatışma çözme ölçeğinin alt ölçeklerinin hepsinde eğitim durumuna göre farklılıklar vardır. Yüzleşme alt ölçeğinin ortalamaları arasındaki farklar anlamlıdır

($p=0,002 < \alpha=0,10$). Yüksek öğretim mezunu kişiler, ilköğretim mezunu kişilere göre çatışma yaşanması durumunda çatışma yaşanan kişiyle daha fazla yüzleşebilmektedirler. Özel genel davranış ölçeği ortalamalarına göre orta öğretim mezunlarının ve yüksek öğretim mezunlarının ilköğretim mezunlarına göre özel hayatla ve genel hayatla ilgili çatışma yaşanması durumundaki davranışlarında farklılıklar daha fazladır ($p=0,006 < \alpha=0,10$). Duygusal ifade durumunda ise ilköğretim mezunlarının orta öğretim ve yüksek öğretim mezunlarına göre duygularını daha fazla ifade etmektedirler ($p=0,099 < \alpha=0,10$). Yaklaşma kaçınma alt ölçeği ortalamalarına göre ilköğretim mezunları orta ve yüksek öğrenim mezunlarına göre çatışmaya girmekten kaçınmaktadırlar ($p=0,001 < \alpha=0,10$). Yüksek öğretim mezunu kişiler, orta ve ilköğretim mezunlarına göre çatışma durumunda kendilerini daha iyi ifade edebilmektedirler ($p=0,011 < \alpha=0,10$).

Evli çiftlerin yaş değerleri 35-45, 46-55 ve 56 ve üzeri olarak gruplandırılmıştır. Bu üç yaş grubundaki kişilerin çatışma çözme ölçeği ile ilgili istatistikler Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Evli çiftlerin yaş durumuna göre çatışma çözme ölçeği ve alt ölçekleri istatistik değerleri
(Table 4. General and sub-scales statistics of married couples conflict resolution scale according to age)

		Yaş	N	\bar{X}	ss	F	p
Çatışma Çözme genel		35-45	405	3,0781	3,32269	3,474	0,031
		46-55	489	3,1239	3,31420		
		56 +	88	3,1600	3,36633		
		Toplam	982	3,1082	3,32347		
Çatışma çözme ölçeği alt ölçekleri	Yüzleşme	35-45	405	3,5541	4,47104	1,368	0,255
		46-55	489	3,6063	4,46367		
		56 +	88	3,5871	5,0316		
		Toplam	982	3,5830	4,47052		
	Özel-genel davranış	35-45	405	2,4731	6,6949	2,869	0,057
		46-55	489	2,5241	6,2634		
		56 +	88	2,6508	6,1059		
		Toplam	982	2,5144	6,4438		
	Duygusal ifade	35-45	405	3,7421	5,3818	10,666	0,000
		46-55	489	3,5904	5,58492		
		56 +	88	3,5186	5,1212		
		Toplam	982	3,6465	5,56529		
	Yaklaşma-kaçınma	35-45	405	2,5715	4,9755	9,453	0,000
		46-55	489	2,6702	5,1021		
		56 +	88	2,8098	5,4307		
		Toplam	982	2,6420	5,1242		
	Kendini açma	35-45	405	3,3965	4,2216	1,008	0,365
		46-55	489	3,4217	4,5366		
		56 +	88	3,3530	5,1542		
		Toplam	982	3,4052	4,4693		

Evli çiftlerin çatışma çözme ölçeği genel ortalamalarına göre 46-55 ile 56 ve üzeri yaş grubundakilerin çatışma çözme becerileri 35-45 yaş grubuna göre daha yüksektir ($p=0,031 < \alpha=0,10$). H_3 hipotezi doğrulanmıştır. Yüzleşme alt ölçeği ortalamalarına göre yaş gruplarındaki kişilerin çatışma yaşanan kişilerle yüzleşme davranışları arasında farklılık yoktur ($p=0,255 > \alpha=0,10$). Özel genel davranış ölçeği ortalamalarına göre 56 yaş ve üzeri grubundaki kişiler

diğer yaş gruplarındaki kişilere göre davranışları daha olumludur. ($p=0,057 < \alpha=0,10$). Duygusal ifade ölçeği ortalamalarına göre 35-45 yaş grubundakiler 46-55 ve 56 ve üzeri yaş grubundakilere göre daha fazla duygularını ifade edebilmektedirler ($p=0,000 < \alpha=0,10$). Yaklaşma kaçınma alt ölçeği ortalamalarına göre 46-55 yaş grubundakiler 35-45 yaş grubundakilere göre, 56 ve üzeri yaş grubundakiler diğer iki gruba göre daha fazla çatışmaya girmektedirler ($p=0,000 < \alpha=0,10$). Yaş gruplarına göre çatışma durumunda kendisini ifade edebilme durumunda bir farklılık yoktur ($p=0,365 > \alpha=0,10$).

Evli çiftlerden her bir kişinin gelirin olup olmadığı, geliri varsa aylık ortalama gelir miktarı aralık olarak belirlenmiştir. Gelir durumuna göre çatışma çözme ölçeğine ilişkin istatistik değerleri Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Evli çiftlerin gelir durumuna göre çatışma çözme ölçeği ve alt ölçekleri istatistik değerleri
(Table 5. General and sub scales statistics of married couples conflict resolution scale according to income)

			N	\bar{X}	ss	F	P
Çatışma Çözme genel		Yok	404	3,0311	,31938	16,741	0,000
		1000 den az	296	3,1254	,31281		
		1001-2000	224	3,2113	,33010		
		2001 +	50	3,1635	,23295		
		Toplam	974	3,1080	,32370		
Çatışma çözme ölçeği alt ölçekleri	Yüzleşme	Yok	404	3,5320	,46431	4,819	0,002
		1000 den az	296	3,6032	,45583		
		1001-2000	224	3,6750	,47184		
		2001 +	50	3,5507	,45412		
		Toplam	974	3,5875	,46570		
	Özel-genel davranış	Yok	404	2,3903	,64992	12,458	0,000
		1000 den az	296	2,5027	,62062		
		1001-2000	224	2,6988	,63635		
		2001 +	50	2,6587	,50533		
		Toplam	974	2,5092	,64242		
	Duygusal ifade	Yok	404	3,8695	,52108	40,231	0,000
		1000 den az	296	3,5276	,57640		
		1001-2000	224	3,4805	,50874		
		2001 +	50	3,3647	,48085		
		Toplam	974	3,6502	,56525		
	Yaklaşma-kaçınma	Yok	404	2,5163	,51332	18,303	0,000
		1000 den az	296	2,6633	,52200		
		1001-2000	224	2,7756	,46063		
		2001 +	50	2,8947	,40721		
		Toplam	974	2,6400	,51265		
Kendini açma	Yok	404	3,3302	,44597	6,986	0,000	
	1000 den az	296	3,4601	,42435			
	1001-2000	224	3,4687	,45103			
	2001 +	50	3,3987	,44883			
	Toplam	974	3,4051	,44489			

Çatışma çözme ölçeği genel ortalamalarına göre geliri olmayan kişilerin çatışma çözme becerileri geliri olanlara göre ve 1000 TL’den az geliri olanların 1001-2000 TL arasında geliri olanlara göre çatışma çözme becerileri daha düşüktür ($p=0,000 < \alpha=0,10$). H_4 hipotezi doğrulanmıştır. Yüzleşme alt ölçeği ortalamalarına göre 1001-2000 TL

arasında geliri olanların geliri olmayanlara göre çatışma yaşanan kişilerle daha fazla yüzleşebilmektedirler ($p=0,002 < \alpha=0,10$). Özel genel davranış alt ölçeği ortalamalarına göre 1000 TL'den fazla geliri olan kişiler geliri olmayan ve 1000 TL'den az olanlara göre özel ve genel hayatlarındaki çatışma durumlarında davranışlarında farklılık daha fazladır ($p=0,000 < \alpha=0,10$). Duygusal ifade alt ölçeği ortalamasına göre geliri olmayan kişilerin geliri olanlara göre çatışma durumunda duygularını daha fazla ifade etmektedirler ($p=0,000 < \alpha=0,10$). Yaklaşma kaçınma alt ölçeği ortalamalarına göre geliri olmayanlar geliri olanlara göre, 1000 TL'den az geliri olanlar fazla olanlara göre, çatışmaya girmekten daha fazla kaçınmaktadırlar ($p=0,000 < \alpha=0,10$). Kendini açma alt ölçeği ortalamalarına göre geliri olmayanların 1000-2000 TL arasında geliri olanlara göre kendilerini daha az ifade edebilmektedirler ($p=0,000 < \alpha=0,10$).

Evli çiftlerin yaşamlarını sürdürdükleri yerleşim yeri türü belirlenmiştir. Çevresel koşullar kişilerin çatışma çözme yaklaşımlarını etkilemektedir. Bu gerekçeyle yerleşim yeri türüne göre kişilerin çatışma çözme yaklaşımlarında farklılıklar olup olmadığı belirlenmiştir. Yerleşim yeri türüne göre tanımlayıcı ve varyans analizi istatistikleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Evli çiftlerin yaşadıkları yerleşim yerine göre çatışma çözme ölçeği ve alt ölçekleri istatistik değerleri
(Table 6. General and sub scales statistics of married couples conflict resolution scale according to settlement)

			N	\bar{X}	SS	F	P
Çatışma Çözme genel		İl	562	3,1243	,32168	7,949	0,000
		İlçe	265	3,1399	,31280		
		Kasaba	73	2,9918	,33975		
		Köy	81	2,9947	,31494		
		Toplam	981	3,1080	,32352		
Yüzleşme		İl	562	3,6044	,48695	7,672	0,000
		İlçe	265	3,6307	,41520		
		Kasaba	73	3,4521	,44587		
		Köy	81	3,3942	,49105		
		Toplam	981	3,5828	,47071		
Özel-genel davranış		İl	562	2,5034	,62882	1,517	0,208
		İlçe	265	2,5743	,62437		
		Kasaba	73	2,4137	,72911		
		Köy	81	2,4749	,72245		
		Toplam	981	2,5136	,64417		
Duygusal ifade		İl	562	3,6648	,58853	3,444	0,016
		İlçe	265	3,6845	,52485		
		Kasaba	73	3,5146	,50996		
		Köy	81	3,5132	,55256		
		Toplam	981	3,6464	,56556		
Yaklaşma-kaçınma		İl	562	2,6620	,50799	1,952	0,120
		İlçe	265	2,6430	,52269		
		Kasaba	73	2,5114	,51401		
		Köy	81	2,6140	,50063		
		Toplam	981	2,6417	,51260		
Kendini açma		İl	562	3,4361	,43787	5,732	0,001
		İlçe	265	3,4121	,44667		
		Kasaba	73	3,3342	,44962		
		Köy	81	3,2305	,47106		
		Toplam	981	3,4050	,44713		

Çatışma çözme ölçeği genel ortalamalarına göre il ve ilçelerde yaşayanların çatışma çözme becerileri kasaba ve köyde yaşayanlara göre daha yüksektir ($p=0,000 < \alpha=0,10$). H_5 hipotezi doğrulanmıştır. Aynı şekilde yüzleşme alt ölçeği ortalamalarına göre il ve ilçelerde yaşayanların kasaba ve köyde yaşayanlara göre çatışma yaşanan kişilerle yüzleşebilme durumları daha yüksektir ($p=0,000 < \alpha=0,10$). Özel-genel davranış alt ölçeğine göre yerleşim yerine göre çatışma durumunda kişilerin davranışlarında farklılık yoktur ($p=0,208 > \alpha=0,10$). Duygusal ifade alt ölçeğine göre ilçede yaşayanlar köyde yaşayanlara göre çatışma durumunda duygularını daha fazla ifade etmektedirler ($p=0,016 < \alpha=0,10$). Yaklaşma-kaçınma alt ölçeğine göre yaşadıkları yere göre çatışma durumunda kişilerin yaklaşma-kaçınmalarında farklılık yoktur ($p=0,120 > \alpha=0,10$).

Kişisel özellikler ölçeğinin ortanca değeri hesaplanmıştır. Kişisel özellikler ölçeği ortanca değerinden küçük olanlar ile eşit ve büyük olanlar iki gruba ayrılmıştır. Çatışma çözme ölçeğinin ve alt ölçeklerinin tanımlayıcı ve test istatistik değerleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Evli çiftlerin kişisel özellikler ölçeğine göre çatışma çözme ölçeği ve alt ölçekleri istatistik değerleri
(Table 7. General and sub scales statistics of married couples conflict resolution scale according to personal characteristics)

		Kişisel özellikler ölçeği ortanca değeri	N	\bar{X}	ss	t	p
Çatışma Çözme genel		$\geq 3,61$	492	3,1496	,31965	4,04	0,000
		$< 3,61$	490	3,0667	,32228		
Çatışma çözme ölçeği alt ölçekleri A	Yüzleşme	$\geq 3,61$	492	3,6661	,43178	5,63	0,000
		$< 3,61$	490	3,4996	,49297		
	Özel-genel davranış	$\geq 3,61$	492	2,5080	,65530	0,31	0,755
		$< 3,61$	490	2,5208	,63382		
	Duygusal ifade	$\geq 3,61$	492	3,7123	,54088	3,68	0,000
		$< 3,61$	490	3,5805	,58188		
	Yaklaşma-kaçınma	$\geq 3,61$	492	2,6211	,52766	1,28	0,201
		$< 3,61$	490	2,6630	,49631		
	Kendini açma	$\geq 3,61$	492	3,4821	,44962	5,49	0,000
		$< 3,61$	490	3,3279	,43103		

Olumlu kişisel özelliklere sahip olanların olmayanlara göre çatışma çözme becerileri daha yüksektir ($p=0,000 < \alpha=0,10$). H_6 hipotezi doğrulanmıştır. Olumlu kişisel özelliğe sahip olanlar olmayanlara göre çatışma yaşadıkları kişilerle daha fazla yüzleşebilmektedirler ($p=0,000 < \alpha=0,10$). Olumlu kişisel özelliğe sahip olanlarla olmayanların özel-genel davranışlarında bir farklılık yoktur ($p=0,755 > \alpha=0,10$). Olumlu kişisel özelliğe sahip olanlar olmayanlara göre duygularını daha fazla ifade etmektedirler ($p=0,000 < \alpha=0,10$). Olumlu kişisel özelliğe sahip olanlarla olmayanların çatışmaya girmeden kaçınmalarında farklılık yoktur ($p=0,201 > \alpha=0,10$). Çatışma durumunda kendini ifade etme konusunda olumlu kişilik özelliklerine sahip olanlar olmayanlara göre kendilerini daha iyi ifade edebilmektedirler ($p=0,000 < \alpha=0,10$).

8. SONUÇLAR (CONCLUSIONS)

Bu çalışmanın sonucunda; evli çiftlerden bayların çatışma çözme becerileri bayanlara göre daha yüksek olduğu, bayların çatışma çözme ölçeğinin yüzleşme, özel genel davranış, yaklaşma kaçınma, kendini açma alt ölçeklerinin ortalamaları daha yüksek, bayanların ise duygusal yaklaşım ortalaması daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Evli çiftlerden baylar bayanlara göre çatışma yaşadığı kişilerle, çatışma konusuyla ilgili olarak daha fazla yüz yüze görüşerek çatışmayı çözmeye çalışmaktadırlar. Bayanlar baylara göre çatışma durumunda duygularını daha fazla ifade etmektedirler. Baylar bayanlara göre çatışma durumunda çatışmadan kaçınmamakta ancak bayanlar çatışmadan kaçınmaktadır. Baylar bayanlara göre çatışma durumunda kendilerini daha iyi ifade edebilmektedirler.

Yüksek öğretim mezunu kişilerin ilköğretim mezunlarına göre, orta öğretim mezunlarının ilköğretim mezunlarına göre çatışma çözme becerileri daha yüksektir. Yüksek öğretim mezunu kişiler, ilköğretim mezunu kişilere göre çatışma yaşanması durumunda çatışma yaşanan kişiyle daha fazla yüzleşebilmektedirler. Özel genel davranış ölçeği ortalamalarına göre orta öğretim mezunlarının ve yüksek öğretim mezunlarının ilköğretim mezunlarına göre özel hayatla ve genel hayatla ilgili çatışma yaşanması durumundaki davranışlarında farklılıklar daha fazladır. Duygusal ifade durumunda ise ilköğretim mezunlarının orta öğretim ve yüksek öğretim mezunlarına göre duygularını daha fazla ifade etmektedirler. Yaklaşma kaçınma alt ölçeği ortalamalarına göre ilköğretim mezunları orta ve yüksek öğrenim mezunlarına göre çatışmaya girmekten kaçınmaktadırlar. Yüksek öğretim mezunu kişiler, orta ve ilköğretim mezunlarına göre çatışma durumunda kendilerini daha iyi ifade edebilmektedirler.

Evli çiftlerin çatışma çözme ölçeği genel ortalamalarına göre 46-55 ile 56 ve üzeri yaş grubundakilerin çatışma çözme becerileri 35-45 yaş grubuna göre daha yüksektir. Özel genel davranış ölçeği ortalamalarına göre 56 yaş ve üzeri grubundaki kişiler diğer yaş gruplarındaki kişilere göre davranışlarında farklılıklar daha fazladır. Duygusal ifade ölçeği ortalamalarına göre 35-45 yaş grubundakiler 46-55 ve 56 ve üzeri yaş grubundakilere göre daha fazla duygularını ifade edebilmektedirler. Yaklaşma kaçınma alt ölçeği ortalamalarına göre 46-55 yaş grubundakiler 35-45 yaş grubundakilere göre, 56 ve üzeri yaş grubundakiler diğer iki gruba göre daha fazla çatışmaya girmektedirler.

Çatışma çözme ölçeği genel ortalamalarına göre geliri olmayan kişilerin çatışma çözme becerileri geliri olanlara göre ve 1000 TL'den az geliri olanların 1001-2000 TL arasında geliri olanlara göre çatışma çözme becerileri daha düşüktür. Yüzleşme alt ölçeği ortalamalarına göre 1001-2000 TL arasında geliri olanların geliri olmayanlara göre çatışma yaşanan kişilerle daha fazla yüzleşebilmektedirler. Özel genel davranış alt ölçeği ortalamalarına göre 1000 TL'den fazla geliri olan kişiler geliri olmayan ve 1000 TL'den az olanlara göre özel ve genel hayatlarındaki çatışma durumlarında davranışlarında farklılık daha fazladır. Duygusal ifade alt ölçeği ortalamasına göre geliri olmayan kişilerin geliri olanlara göre çatışma durumunda duygularını daha fazla ifade etmektedirler. Yaklaşma kaçınma alt ölçeği ortalamalarına göre geliri olmayanlar geliri olanlara göre, 1000 TL'den az geliri olanlar fazla olanlara göre, çatışmaya girmekten daha fazla kaçınmaktadırlar. Kendini açma alt ölçeği ortalamalarına göre geliri olmayanların 1000-2000 TL arasında geliri olanlara göre kendilerini daha az ifade edebilmektedirler.

Çatışma çözme ölçeği genel ortalamalarına göre il ve ilçelerde yaşayanların çatışma çözme becerileri kasaba ve köyde yaşayanlara göre daha yüksektir. Aynı şekilde yüzleşme alt ölçeği ortalamalarına göre

il ve ilçelerde yaşayanların kasaba ve köyde yaşayanlara göre çatışma yaşanan kişilerle yüzleşebilme durumları daha yüksektir. Duygusal ifade alt ölçeğine göre ilçede yaşayanlar köyde yaşayanlara göre çatışma durumunda duygularını daha fazla ifade etmektedirler. Yaklaşma kaçınma alt ölçeği ortalamalarına göre kasabada yaşayanlar ilde yaşayanlara göre, çatışmaya girmekten daha fazla kaçınmaktadırlar. Kendini açma alt ölçeği ortalamalarına göre ilde yaşayanlar köyde yaşayanlara göre kendilerini daha fazla ifade edebilmektedirler.

Olumlu kişisel özelliklere sahip olanların olmayanlar göre çatışma çözme becerileri daha yüksektir. Olumlu kişisel özelliğe sahip olanlar olmayanlara göre çatışma yaşadıkları kişilerle daha fazla yüzleşebilmektedirler. Olumlu kişisel özelliğe sahip olanlar olmayanlara göre duygularını daha fazla ifade etmektedirler. Çatışma durumunda kendini ifade etme konusunda olumlu kişilik özelliklerine sahip olanlar olmayanlara göre kendilerini daha iyi ifade edebilmektedirler.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma 2009 yılında 10. Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu'nda, sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Aslan, C., (2005). Kişilerarası çatışma çözme ve problem çözme yaklaşımlarının yüklem karmaşıklığı açısından incelenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
2. Basım, H.N., Çetin, F. ve Meydan, C.H., (2009) Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kontrol Odağının Rolü, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 21: s. 57-69.
3. Blake, R.R. and Mouton, J.S., (1964) The Managerial Grid: Key Orientations for Achieving Production Through People, Gulf Pub. Co., Houston.
4. Cahn, D.D., (1990) Intimates In Conflict: A Research Review. Editör: Cahn, D.D. Intimates In Conflict : A Communication Perspective. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
5. Demiray, Ö., (2006) Evlilikte uyumun demografik özelliklerine Göre incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
6. Deutsch, M., (1973) The Resolution of Conflict, New Haven and London: Yale University Press.
7. Dökmen, Ü., (1996) Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
8. Goldstein, S.B., (1999) Construction and Validation of a Conflict Communication Scale. Journal of Applied Social Psychology. Volume 29, Issue 9, p. 1803-1832.
9. Özdamar, K., (2002) Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi-1. Kaan Kitabevi, 4. Baskı, Eskişehir.
10. Özen, D.Ş., (1998) Eşler arası çatışma ve boşanmanın farklı yaş ve cinsiyetteki çocukların davranış ve uyum problemleri ile algıladıkları sosyal destek üzerindeki rolü, Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
11. Rahim, M.A., (1983) A Measure of Styles of Handling Interpersonal Conflict. Academy of Management Journal, Vol. 26(2): 368-376.
12. Savaşır, I. ve Şahin, H.N., (1997) Bilişsel Davranışçı terapilerde değerlendirme: sık kullanılan ölçekler, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.